

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวความคิดเรื่องการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์เกิดขึ้นเนื่องจากกฎหมายได้วางบทสันนิษฐานไว้อย่างเด็ดขาดว่า ผู้เยาว์เป็นผู้ที่อ่อนอายุ อ่อนประสบการณ์ ความรอบรู้ ไม่รู้จักระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ส่วนได้เสียของตนได้อย่างเต็มที่ เหมือนดังบุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วจึงยังไม่สามารถคิดพิจารณาในการตัดสินใจได้ดีเท่าที่ควร หรืออาจจะจัดการงานไปในทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตนเอง ครอบครัว และทรัพย์สิน กฎหมายจึงจำกัดความสามารถในการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์เอาไว้ ซึ่งมีไข่มุ่งหมายที่จะจำกัดสิทธิของผู้เยาว์ แต่กำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้เยาว์มิให้เกิดความเสียหายเปรียบในการจัดการงานใด ๆ แม้ว่าในตามความเป็นจริงผู้เยาว์บางคนอาจจะมีความรอบคอบมากกว่าผู้บรรลุนิติภาวะแล้วก็ตาม แต่ข้อเท็จจริงนี้กฎหมายไม่ให้ความสำคัญ กล่าวคือผู้เยาว์คนนั้นก็ยังต้องถูกจำกัดความสามารถในการใช้สิทธิต่อไป

ดังนั้นเมื่อผู้เยาว์เป็นบุคคลที่หย่อนความสามารถตามกฎหมาย ผู้เยาว์จึงไม่สามารถกระทำการใด ๆ ได้โดยลำพังตนเอง เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนเท่านั้น เช่น กิจการซึ่งต้องทำเองเฉพาะตัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 23 กิจการอันเป็นการสมแก่ฐานะานุรูปแห่งตนและเป็นการอันจำเป็นเพื่อเลี้ยงชีพตามสมควรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 24 หรือการทำพินัยกรรมเมื่อผู้เยาว์มีอายุสิบห้าปีบริบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 25 เป็นต้น

กิจการอื่น ๆ นอกจากนี้ของผู้เยาว์จะกระทำมิได้ เว้นแต่ผู้เยาว์จะได้รับอนุญาตจากบุคคลที่กฎหมายกำหนด หรือบุคคลที่กฎหมายกำหนดนั้นทำแทนผู้เยาว์เสียเอง โดยบุคคลที่กฎหมายกำหนดนั้นโดยหลักทั่วไปก็จะได้แก่ บิดามารดา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริงของผู้เยาว์ ซึ่งเป็นอำนาจตามธรรมชาติของบิดามารดานับแต่บุตรได้ถือกำเนิดมา

แต่ถ้าหากความปรากฏว่าบิดาและมารดาของบุตรผู้เยาว์ได้ถึงแก่ความตายหรือถูกถอนอำนาจปกครองเสียแล้ว กรณีเช่นนี้ก็จำเป็นที่จะต้องมิบุคคลอื่นมาทำหน้าที่แทนบิดามารดาซึ่งบุคคลเช่นว่านี้ ได้แก่ ผู้ปกครอง (Guardian) โดยผู้ปกครองนั้นเมื่อได้รับการแต่งตั้งขึ้นมาแล้วก็

จะมีฐานะทำนองเดียวกับบิดามารดาในอันที่จะคุ้มครองดูแลผู้อยู่ในปกครองและรวมถึงมีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินต่าง ๆ ของผู้อยู่ในปกครองด้วย แต่โดยเหตุที่ผู้ปกครอง (Guardian) นั้นเป็นบุคคลภายนอกที่มีไช่บิดามารดาของผู้เยาว์ แต่กลับได้รับการแต่งตั้งให้เข้ามาทำหน้าที่ดูแลและจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ในฐานะเช่นเดียวกับผู้ใช้อำนาจปกครอง ด้วยเหตุนี้ กฎหมายจึงต้องเข้ามาควบคุมการใช้อำนาจดังกล่าวเพื่อป้องกันมิให้ผู้เยาว์จะต้องได้รับความเสียหายโดยการกำหนดให้ผู้ปกครองต้องกระทำการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

แต่แม้กฎหมายจะได้วางข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์โดยผู้ปกครองไว้มากมาย เพื่อควบคุมการใช้อำนาจในการจัดการทรัพย์สินของผู้ปกครองให้มีความเข้มงวดก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติก็ยังคงพบปัญหาที่เกิดขึ้นจากการหลีกเลี่ยงกฎหมายของผู้ปกครองอยู่เสมอ ๆ ดังจะเห็นได้จากกรณีที่มีความเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของศาล นอกจากนี้แล้วหากพิจารณาประกอบกับสภาพของสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าการวางข้อกำหนดไว้อย่างเข้มงวด เพื่อควบคุมการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์โดยผู้ปกครองนั้นไม่เพียงแต่จะทำให้ทรัพย์สินของผู้เยาว์ไม่ได้รับประโยชน์เพิ่มมากขึ้นแล้ว ในบางกรณีอาจเป็นการทำลายโอกาสที่จะได้มาซึ่งประโยชน์ในทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ผู้เยาว์ไม่ได้รับประโยชน์มากเท่าที่ควรจะเป็น

นอกจากนี้แม้กฎหมายจะได้เปิดโอกาสให้บุคคลอื่นนอกจากผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนในการจัดการทรัพย์สินบางอย่างของผู้เยาว์ได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1577 และมาตรา 1687 ก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวนั้น ก็ถูกนำมาใช้อย่างจำกัดมากจนบางกรณีถึงกับไม่มีการนำมาใช้เลย ทั้ง ๆ ที่มีกฎหมายให้อำนาจทำได้ และบางครั้งอาจจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เยาว์มากกว่าการจัดการโดยผู้ปกครองซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นญาติของผู้เยาว์และอาจจะอาศัยโอกาสจากความใกล้ชิดและความดีความรู้และประสบการณ์ของผู้เยาว์มากระทำการเอาเปรียบผู้เยาว์ซึ่งอยู่ในปกครองได้

ดังนั้น เมื่อแนวคิดเรื่องการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์มีขึ้นเพื่อหากระบวนการที่จะช่วยให้ความคุ้มครองผู้เยาว์ให้ไม่ถูกเอาเปรียบ จึงควรที่จะมุ่งหามาตรการบางประการมาใช้ปรับปรุงเพิ่มเติม เพื่อให้การจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์มีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้วยเหตุนี้เองผู้เขียนจึงได้มุ่งเน้นที่จะวิเคราะห์ วิจัย ถึงแนวความคิดและหลักเกณฑ์ในเรื่องของการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ตามหลักกฎหมายทรัพย์สินของประเทศอังกฤษเพื่อพิจารณาว่ามีแนวปฏิบัติและหลักการในเรื่องนี้อย่างไรบ้าง เพื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบกันว่าในท้ายที่สุดแล้วการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์โดยผู้ปกครองซึ่งเป็นบุคคลภายนอกที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นมาให้ทำ

หน้าที่ตามกฎหมายไทยกับการจัดการทรัพย์สินโดยทรัสต์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกที่มีอาชีพในการจัดการทรัพย์สินตามหลักกฎหมายทรัสต์นั้น วิธีใดจะสามารถจัดการทรัพย์สินเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เยาว์ได้มากกว่ากัน เพื่อนำเอาแนวความคิดและหลักเกณฑ์ที่มีประโยชน์และมีความเหมาะสมมาปรับใช้กับเรื่องการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ตามกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

2. สมมติฐานของการวิจัย

สืบเนื่องมาจากกฎหมายไทยในส่วนของเรื่องการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ โดยบุคคลที่มีชีพิตามารดายังมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่หลายกรณี ดังนั้นหากสามารถนำหลักกฎหมายเรื่องบทบาทและอำนาจหน้าที่ของทรัสต์ของประเทศอังกฤษมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายเรื่องนี้ก็จะเป็นการแก้ไขปัญหาได้ทางหนึ่ง

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงมูลเหตุแห่งการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ตามกฎหมายของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างผู้ปกครองซึ่งได้แก่ผู้ที่ไม่ชีพิตามารดาของผู้เยาว์กับผู้เยาว์ซึ่งอยู่ในความปกครอง
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์โดยผู้ปกครองตามกฎหมายไทย
4. เพื่อศึกษาถึงหลักกฎหมายทรัสต์ของประเทศอังกฤษ โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้เยาว์เป็นผู้รับประโยชน์เพื่อนำเอาหลักกฎหมายทรัสต์ที่เป็นประโยชน์มาประยุกต์ใช้กับการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ตามกฎหมายไทย

4. ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในเรื่องการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์เฉพาะแต่ในกรณีของผู้ปกครองที่มีชีพิตามารดาเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายทรัสต์ของประเทศอังกฤษในกรณีที่ผู้เยาว์เป็นผู้รับประโยชน์

5. วิธีการศึกษาวิจัย

การดำเนินการวิจัยของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะได้มาจากการค้นคว้าจากหนังสือ บทความ วารสาร โดยข้อมูลเหล่านี้มาจากห้องสมุดต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดสถาบันวิทยบริการ ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา รวมถึงข้อมูลจากการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงมูลเหตุ แนวความคิด ทฤษฎี ตลอดจนหลักเกณฑ์ในเรื่องการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์
2. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์โดยผู้ปกครองตามกฎหมายไทย
3. เพื่อให้ทราบถึงแนวความคิดในเรื่องของการจัดการทรัพย์สินของทรัสต์ ตามหลักกฎหมายทรัสต์ ในกรณีที่ผู้เยาว์เป็นผู้รับประโยชน์เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายไทยในเรื่องนี้ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย